

Упадок века

Петро Гулак-Артемівський

Печально я гляжу на наше покоління.

Лермонтов

Як подивлюсь на хист теперішніх людей,
На витребеньки їх... Та що з ними мороки!..
То, далебі, дрючок отак би і вхопив,
Та й ну їх лупцювать, замірків, на всі боки!
Яка пожива з їх?.. Як з цапа молока!..
Учора — байдики, сьогодні — перелогі;
Косить — живіт болить, жать — спека, бач, така,
До церкви — ніс набряк, попухли литки й ноги!
І кат їх батька зна, над чим таким важким
Дихтовні животи вони понадривали?
Сказать би, не в примір, приміром би таким,
Що над горілкою — так ні! не коштували.
Та й де їм, вишкваркам, горілку ту круглять,
Як їх батьки колись та їх діди кругляли!..
Не встигнуть квартою в ротах пополоскати,-
Вже й по-індичому в шинку загерготали!
З похмілля нудяться, їдять за горобця,
Об Семені дрижать, об Петрі — зранку мліють,
А схопить трясця: "Гвалт!.. покличте панотця —
Хай сповіда!.." Притьмом конають і дубіють!
Та й без пропасниці — не скільки з їх добра,
І кращих не в примір кладуть у домовині!
Худобоньки — дасть біг!., ні хати, ні двора,
В Великдень — без штанів, в різдво — в старій свитині!
Та ще й яка на їх одежина стирчить!..
Як зірки на небі — на латці латка сяє;
Сорочка — решето, очкур пірнув в живіт,
Манаття з-під матні, мов злодій, виглядає.
І що за пляшкою придбали їх батьки,-
Вони потверезу протринькали і натще;
Не з'їли, не спили, та все, небораки,
На хмари дивлячись, здихають важче й важче!

Ледачий з їх москаль та й миршавий козак!
Чи трапиться стрілять...— пшик порох на пановці!..
Уже й злякалися! беркиць... об землю ряс!
"Хто в бога вірує,— кричать,— рятуйте, хлопці!"
І все обридло їм, і все їм не в користь;
Тут не вередить їм, а там друге заводить;
Полизкають борщу, ковтнуть галушок з шість,-
Уже й кородяться, що й бабка не порадить.
І марно як жили, так марно і помруть,
Як ті на яблуні червиві скороспілки,
Що рано відцвіли та рано й опадуть,
Ніхто по їх душі та й не лизне горілки!
І років через сто на цвинтар прийде внук,
Де грішні кості їх в одну копицю сперли,
Поверне череп їх, та в лоб ногою стук,
Та й скаже: "Як жили, так дурнями і вмерли!"
24 марта 1856 г., Харьков